

Konsumentverket/KO
Box 48
651 02 Karlstad

Stockholm, 2021-05-27

Drivmedelsbolaget Preem har i sin marknadsföring systematiskt framställt drivmedlet HVO Diesel 100 på ett miljömässigt mycket fördelaktigt vis och kallar det "förnybart innehåll" trots att tillverkningen av HVO100 kräver en avsevärd andel fossil råvara.

Greenpeace vill lyfta två aspekter av reklamen som ytterst problematiska och skäl till att vidta kraftfulla och omedelbara åtgärder mot Preem:

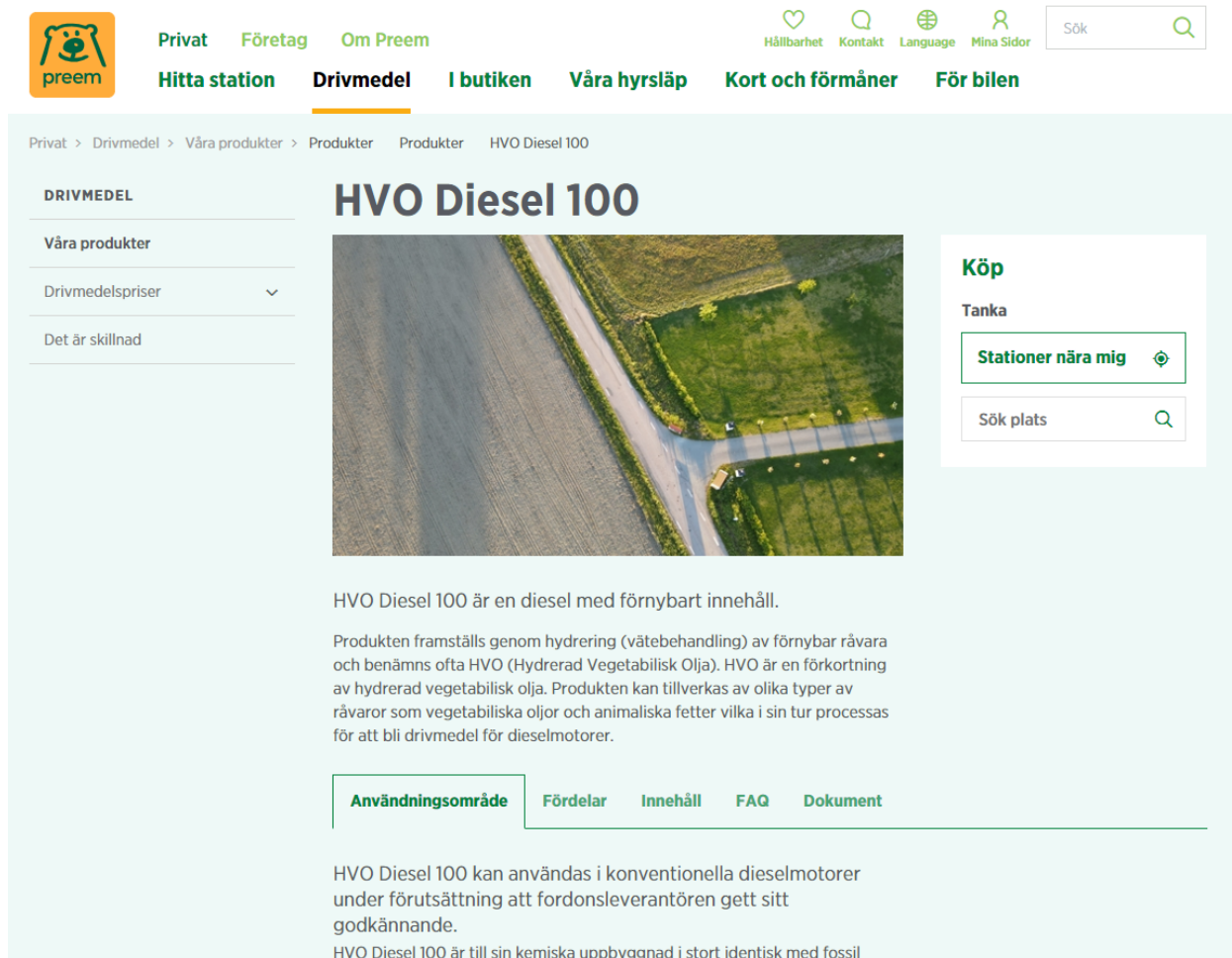
- 1) Preem beskriver sitt bränsle som "helt framställt från förnybara komponenter." trots att den fossila råvaran tillsätts bränslet och förbrukas vid tillverkningen.
- 2) Reklamkampanjen presenterar inte de andra råvaror som används på ett balanserat sätt. HVO100, en förkortning av Hydrotreated Vegetable Oil, innehåller i realiteten en kombination av växtbaserad råvara och animalisk råvara (t ex slaktavfall). Reklamen fokuserar ensidigt på de växtbaserade delarna.

Det är inte första gången Greenpeace hittar fundamentala och allvarliga brister i oljebolagens reklam för biobränslen och Konsumentverket har haft två tillsynsärenden bara kring Preems marknadsföring av biobränslen. De s.k. biobränslena är i praktiken oftast fossila bränslen med inblandning av olika typer av förnybar råvara - som i sig kommer med flera problematiska miljöaspekter. Vi menar att dessa historiska exempel samt denna anmälan understryker vikten av att:

- 1) Ett större arbete omedelbart inleds av Konsumentverket kring den systematiska problematiken med biobränslemarknadsföring. Skriftväxling mellan Konsumentverket och oljebolagens advokatbyråer som enda konsekvens av missvisande reklamkampanjer har hittills inte skapat en positiv förändring på marknaden och det har underminerat förtroendet för marknaden och tillsynsmyndigheten. Notera att denna problematik nyligen även beskrivits av Greenpeace i remissvaret kring föreskrifter om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och biobränslen, dnr 2021-002638, samt i Greenpeace remissvar till Regeringskansliet (Förordning om ändring i förordningen (2011:1088) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen. dnr I2021/01346). **Ett tydligt ramverk för hur biobränslen får marknadsföras är centralt för att biobränslen ska kunna anses nå hållbarhetskriterierna.**
- 2) **Ett fossilreklamförbud (där biobränslen med inblandad fossil råvara och/eller med liknande skadliga effekter som fossila bränslen inkluderas) omedelbart utreds och införs.** Med tanke på den negativa påverkan på miljön som all förbränning av bränslen har genom CO2-utsläpp, ifrågasätter Greenpeace vidare att man överhuvudtaget ska kunna använda positiva miljöargument kring bränslen, lika lite som man idag i marknadsföring kan tala om

cigaretters hälsofördelar (efter FN:s ramkonvention om tobakskontroll då andra sätt att reglera tobaksbolagens reklam misslyckats).

Exempel på Preems marknadsföring av HVO100 nedan:

The screenshot shows the Preem website's product page for HVO Diesel 100. The page layout includes a top navigation bar with the Preem logo and menu items like 'Privat', 'Företag', and 'Om Preem'. Below this is a secondary navigation bar with 'Hitta station', 'Drivmedel', 'I butiken', 'Våra hyrsläp', 'Kort och förmåner', and 'För bilen'. The main content area has a breadcrumb trail: 'Privat > Drivmedel > Våra produkter > Produkter > Produkter > HVO Diesel 100'. The product title 'HVO Diesel 100' is prominently displayed above an aerial photograph of a road. To the right, there is a 'Köp' (Buy) section with a 'Tanka' (Fill up) button and a 'Stationer nära mig' (Stations near me) button. Below the image, there is a description of the product as a sustainable diesel fuel, followed by a list of links: 'Användningsområde', 'Fördelar', 'Innehåll', 'FAQ', and 'Dokument'. At the bottom, there is a note about the product's use in conventional diesel engines and its chemical composition.

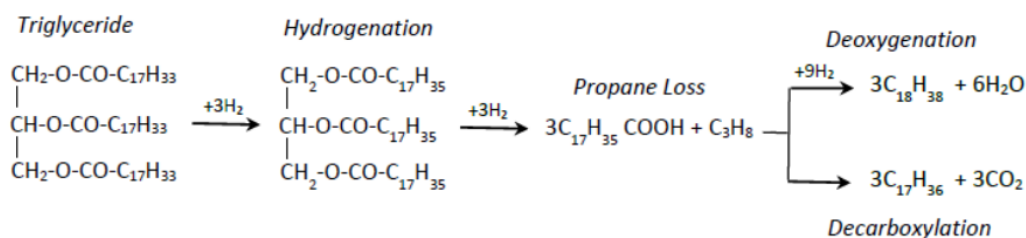
<https://www.preem.se/privat/drivmedel/produktkatalog-privat/produkter/diesel/hvo-diesel-100/>

Enligt de efterlevnadskriterier som tagits fram av flerpartsgruppen för miljöpåståenden och som återges i Europeiska kommissionens vägledning om tolkningen av direktivet om otillbörliga affärsmetoder, bör ordvalet, bildspråket och den övergripande produktpresentationen vara en sanningsenlig och korrekt återgivning av miljöfördelens omfattning och bör inte överdriva dessa. Vi menar att Preem med råge överdriver miljöfördelarna med HVO100 exempelvis på enheten ovan. Vi menar vidare att ordvalet "helt framställd från förnybara komponenter" är en felaktig beskrivning av produkten som marknadsförs och att reklamen leder till att kunden tar **avgörande affärsbeslut baserad på felaktig information**. Annonsen strider därmed mot Marknadsföringslagen.

Det räcker för att genomsnittskonsumentens intresse sannolikt väcks och leder till att konsumenten t.ex. besöker en webbplats för att inhämta ytterligare information för att vilseledande marknadsföring anses påverka konsumentens förmåga att fatta välgrundade affärsbeslut (MD 2010:8, Marknadsdomstolen, Toyota Sweden AB mot Volvo Personbilar Sverige Aktiebolag, 12 mars 2010). Greenpeace är av uppfattningen att det är detta som sker i och med Preem annonsering i det aktuella fallet.

Det är svårt, för att inte säga nästintill omöjligt, att för en genomsnittskonsument förstå att HVO100 som Preem marknadsför som "helt framställd från förnybara komponenter" innehåller väsentliga delar av fossilt ursprung ens om man läser deras fördjupande texter. I den mån det nämns används vilseledande termer och vilseledande resonemang.

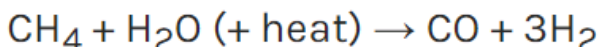
HVO100 är inte 100% förnybar eftersom vätgasen som tillsätts vid tillverkningen är att betrakta som en råvara. För den som kan kemin ser det ut som följer:

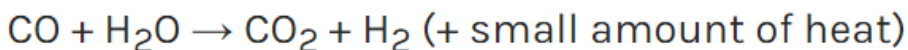
Reaction equation of the hydrotreating process

Du behöver alltså tillsätta 30 väteatomer för att skapa 6 dieselmolekyler. Detta är således i högsta grad en väsentlig del av råvaran för HVO100. Vätgasen kommer i sin tur från fossilgas enligt:

Steam-methane reforming reaction

Water-gas shift reaction

Hur mycket fossilt är det då i HVO Diesel 100? Det finns lite olika varianter på hur det ska bedömas, mer eller mindre missvisande. Bolaget Nestes förklaringsmodell för är t ex enligt följande:

“Användning av vätgas är en del av produktionsprocessen. Vid framställning av HVO används vätgas som delvis har sitt ursprung från fossil naturgas. Vätgasen är i sig inte att definiera som en råvara, utan den används i den kemiska processen för att ta bort syre från de fettsyror som

utgör den helt förnybara råvarubasen. Slutprodukten består av spår av väte, närmare bestämt 0,8% av produktvikten.”¹

Trots att Neste för det mesta kallar sin HVO100 för fossilfri tillstår Neste i sista meningen att den fossila vätgasen är 0.8% av produktvikten. Även om “0,8% fossil råvara” räcker för att diskvalificera påståendet “fossilfritt” och “helt framställd från förnybara komponenter” är det viktigt att påpeka att även 0.8% är vilseledande i sig.

Företaget väljer nämligen taktiken att lyfta fram produktvikten av vätgasatomer som ingår i slutprodukten eftersom CH₄ till ¾ består av kol viktmissigt. I branschskrifter väljer man istället att redovisa det mer relevanta *energivärdet* från fossilgasen och då blir 10% av bränslet fossil.²

Energiprofessor Filip Johnsson på Chalmers redogör å sin sida i ett TV4-inslag om det fossila innehållet i HVO100 och bedömer det till hela 17-22%.

Hur mycket fossil är det då egentligen i HVO100? Ja, att det är mer än fossilfritt är 100% säkert och det är skäl nog att konstatera att detta är vilseledande reklam. Att oljebolagen förbrukat sitt förtroende att få fortsätta som förut att marknadsföra sina bränslen är lika uppenbart. **Vi kräver att tillsynsmyndigheten skyndsamt agerar på ett sätt som ger resultat i den här frågan** - det som gjorts hittills har uppenbarligen inte fungerat.

Vänliga hälsningar,

Gustav Martner
Talesperson, reklam- och marknadsrättsliga frågor
Greenpeace Norden

Carl Schlyter
Kampanjledare
Greenpeace Sverige

¹ <https://www.neste.se/neste-my-fornybar-diesel/hvo/tillverkning>

²

https://www.businessfinland.fi/4abb35/globalassets/finnish-customers/02-build-your-network/bioeconomy-cleantech/alykas-energia/bf_national_hydrogen_roadmap_2020.pdf (sid27)